

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Praxis Cvræ Pastoralis Præcipve Circa Repentina & Generaliora

Possevino, Giovanni Battista Bernardino

Coloniæ Agrippinæ, 1645

Avrevs Tractatvs De Ratione administrandi Sacramentum Confessionis, à
S. Carolo Borromæo Cardinali editus, & ex Bibliotheca P. Antonij Posseuini
in gratiam Confessariorum excerptus, ac huius operi ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-42220

aliquando in altum tollere, aliquando dimittere. Nunc tota manu, nunc vno digito aliquid demonstrare, sed rarius sinistram soluere, aliquando ambas manus in altum tollere, nunc hoc, nunc illo modo. Ita tamen, vt gestus accommodentur rebus de quibus dicimus. Vt si de cœlo loquamur, oculis & manibus in cœlum sumus intenti. Si de inferno, inferiora demonstramus. Ducat aliquando manum sursum, si de gaudio rerum cœlestium aliquid dicatur. In enumeratione partium, dextera manu digitos sinistræ tangat, ita tamen, vt omnia cum gravitate fiant. Si ista benè serueris, eritis boni Concionatores. Rogate Dominum, vt ista per gratiam suam in vobis perficiat.

Lectio, Meditatio, & Oratio.

Tria hæc Concionatori necessaria, siquidem ex Lectione materia, ex Meditatione forma & ordo dicendi, ex Oratione efficacia seu virtus prædicationis habetur.

A V R E V S T R A C T A T V S D E
Ratione administrandi Sacramentum Confessionis, à S. Carolo Borromæo Cardinali editus,
& ex Bibliotheca P. Antonij Posseuini in gratiam Confessariorum excerptus, ac huic
operi haud incongruè
adiectus.

Notent Confessarij & sapiant.

VT Confessarij Pœnitentiæ Sacramentum administrent, eo cum fructu, qui maxi-

mus esse possit (is verò in sincera vitæ emenda-
tione positus est) neue in tanti ponderis nego-
tio cum propriæ conscientiæ summo onere cõ-
uenientem non adhibuisse diligentiam videan-
tur (id quod summoperè timendum est multis,
ne scilicet in grauem reprehensionem incide-
nt eorum industria, cum de tanto numero con-
fitentium, tam exiguam emendationem videa-
mus in ijs, qui toties, & tam multis ab hinc an-
nis hoc Sacramentum frequentarunt) præce-
ptiones, & admonitiones nostras omnes iam
pridem diuersis temporibus hac de re datas in
vnum contulimus, atque alias quasdam ijs ad-
iunximus, quas in hunc finem vtilis, & necessa-
rias esse samus arbitrati. Quamobrem per vi-
scera misericordiæ Domini Nostri IESV CHRI-
STI eos exhortamur, vt quemadmodum eorum
officium, & vocatio requirit, hac in causa, &
negotio, quod ad animarum salutem vsque
adeò pertinet, summa cum diligentia nostræ
solicitudini cooperari velint, nostramque in-
tentionem in eo positam, vt populus Christia-
nus, quem Dominus nobis regendum tradidit,
in viam salutis commodè dirigatur, promouere
pro sua virili studeant.

*Nullus sine approbatione Confessiones audire
potest, ne puerorum quidem.*

Nullus igitur neque sæcularis, neque regu-
laris Sacerdos Pœnitentiæ Sacramentum aggre-
di præsumat, si nõ approbationem, & licentiam
antea nostrâ in scriptis habeat, vt ritè Concilium
Tridentinum ordinauit; sin aliter fecerit, ex-
cõmunicationis pœnam ipso facto, iuxta primi

Concilij nostri Prouincialis decretum, incurrisse se nouerit. & si sacrum Missæ officium postea celebret, irregularis erit.

Caueat autem sibi quisque hac in re, ne prætextu minoris ætatis, se abduci à recto patiat, quasi pueri sint, qui nondum ad usum rationis peruenerint, quorum audit confessiones: solet enim usu venire, ut in pueris etiam, quamuis in ætate sint adhuc tenera, peccata mortalia inueniantur. Ac uero nemo per speciem necessitatis alicuius se falli sinat, ac necessitatem interpretetur pro quauis ægritudine, etiam si grauis, & periculosa illa sit, cum ad proprium pastorem, aut alium confessarium à nobis approbatum recurri potuisset. Immò nullos huic se negotio pergat interponere, quàmuis à pastore eius, qui confiteri cupit, vel Vicarijs nostris consensum obtinuerit, nisi tales ij sunt, qui specialem à nobis acceperint potestatem, ut eam alteri concedere deinde possint.

Sacerdotes autem, qui confessiones audiendi licentiam à nobis obtinuerint, cum definita temporis, loci, certarumque personarum limitatione, videant, ne potestatis concessæ limites ullo modo excedant.

Confessariorum Catalogus.

Prima cum opportunitate regularium Superiores catalogum confessoriorum, quos ad hoc officium elegerint, qui uè in hac ciuitate, vel diocesi nostra habitant, nobis exhibeant, quo eorum nomina, cognomina, & natale solum habeantur.

Sed

Sed quia sæpius contingit, ut per suorum obedientiam mutentur, ideo bis in anno prædictum catalogum nobis offerent; primum quidem ad primam septimanam Adventus, secundum deinde primis ferijs Quadragesimæ: Confessarij autem qui in nostra diocesi versantur, Pastoribus, aut Vicarijs foraneis, testimonium admissionis suæ, quæ ad huiusmodi munus idonei esse iudicati sunt, quotiescunque ab eis exigerur; ne recusent ostendere, in templis verò, in quibus plures sint confessarij, in foribus sacrarij tabula suspensa habeatur, quæ omnes eius templi confessarios à nobis approbatos contineat, quæ toties mutanda erit, quoties alij deligentur.

Confessarij, qui à censuris & casibus reservatis absolvendi potestatem a nobis habent, summa cum prudentia eam exerceant, ut sit ædificationi potius, quam destructioni locus; quam ob rem si in utilitatem & auxilium pœnitentis, qui in aliquod eiusmodi peccatum incidit, iudicent expedire ad nos eum remittere, admoneatur, ut id facere debeat.

Confessarij quamvis approbati, Casibus conscientia studeant.

Omnes Confessarios, quamvis à nobis ut idonei semel admissi fuerint, tamen ob graues & diversos scrupulos, qui pœnitentibus in dies occurrunt, & plurimas difficultates sibi cohærentes habent præmonitos, volumus, ut bonos, & classicos auctores nonnullos, qui Casus conscientia ex Professo tractant, manibus continuè terant, quod si non videantur sibi satis iudicij, & doctrinæ comparasse, ut possint quæstiones ob-

iectas resolvere, meminerint adire doctiores, & in talibus melius versatos. Sciant aut nos in hunc finem dedisse speciatim eas partes Pœnitentiariorum maiori Ecclesiæ nostræ Metropolitanæ, & cum Theologis, & Iuris Canonici peritis, si quæ dubia, & controuersia circa res conscientia in hac nostra diœcesi obueniant, & de ijs conferat, & diligenter discutiat, ut postquam res grauioribus nobis communicarit, omnem dubitationem eximat ijs, qui ad ipsum consulendi causa accedent.

Examinent præterea vires ingenij, & scientiam, quam habent, nec se temere ad confessiones audiendas eorum ingerant, quos censuris ita quibusdam inuolutos esse suspicentur, ut se se inde satis explicare nesciant.

Bonam habeant notitiam censurarum, & Casuum reseruatorum, particulatim autem Bullæ in Cœna Domini legi solitæ; similiter Canones Pœnitentiariorum, & nostras has admonitiones sæpius legant.

Confessariorum Bonitas.

Cum dubium nõ sit, quin is qui peccato mortali infectus, Sacramentum quoduis administrat, nouo se scelere rursus obstringat; diligenter obseruent, qui Confessarij partes agunt, ne cum peccati mortalis conscientia confessiones audiant, multò verò minus id audiant, si qua censura teneantur Ecclesiastica ligati.

Qui verò feruidi animi Confessarius est, animarumque salutis studio tenetur, ut eas ad virtutes inducat, diuinisque remedijs adiuuet, quibus contra peccata vel pœnitens utatur, vel ab
ijfdem

si idem abstrahatur, qui doceat itidem dæmonis astutias perspectas habere, qui demum pœnitentem exuere veterem hominem, & nouum induere labore, ac coningere in eo formam aliquam speciemque perfecti Christiani, non satis id sibi habere debet, si nulli peccato mortali obnoxius Sacramentum Pœnitentiæ ministret, sed cum facillè cognoscat magnoperè referre ad præstandum ea, quæ dicta sunt, prius in seipso exprimere, quæ in altero videre desiderat (quâdoquidem plus exempla, quàm verba commouent animos, neque quis aliorum animis ingenerare virtutem potest, quam ante non in se possideat) idcirco perfectionis suæ totus amore ferueat, necesse est, atq; in ijs virtutibus acquirendis operam diligentem ponat, quibus ipsa perfectio acquiritur.

Sed quoniam Regulares, cum ad confessiones audiendas emittuntur, solum examinari solent siotne sufficientes, & doctrinam iustam habeant, neque nos aliter perspectos mores eorum, & bonitatem vitæ probatam tenere possumus, ideo Superiorum eorum conscientias operamus, vt ad huiusmodi prouinciam non alios nobis in publicum deducant, quàm qui probitate, atq; integritate vitæ tales sint, qui laudabiliter hoc Sacramentum exhibere queant, cuius quidem rei scripto nobis fidem dabunt, nec aliter eos admittemus.

Confessarij diligentia.

Prompto, ac parato animo ad confessiones audiendas accedant, euitentque diligenter, non solum ad subterfugiendum laborè, ne submo-

ueant intempestiuè venientes ad se confitendi gratia. sed neque signo, aut verbis vllis præferant, ægre se, grauatoque animo confessiones eorum excipere; quin potius ita se comparent, vt intelligant pœnitentes eos salutis eorum causa multum solatij, & gaudij ex ijs laboribus haurire.

Confessarij quando maximè Confessionibus audiendis vacare debeant.

Ex hac eorum alacritate nasceretur etiam hoc commodi, ne pœnitentes excusationem iustam prætexere possint, se non esse confessos, maximè quibus temporibus ad id tenentur, per speciem quasi commoditatem non habuerint. Præterea autem admonemus Confessarios, si vel ad exequias, vel quæuis alia Ecclesiastica munia illos euocari contingat, nisi causa prorsus sit necessaria, vt ne confessiones ijs diebus propterea vel interrompant, vel intermittant, quibus frequentiores solent occurrere, maximè octiduo, aut amplius ante diem natalem D. N. IESV Christi, in Quadragesima, & præcipuè circa medium illius vsque ad octauam Paschæ, nonnullos etiam diebus cum Iubilæum promulgatum est, alijs solennioribus festis, quibus, vt plurimum, populus, vel omnis, vel ex maiore parte Confessionis Sacramentum confuit.

Cupimus etiam in hunc finem, Superiores Regularium certiores ea de re redditos, vt prædictis temporibus procurent, quantum poterunt numerum maximum Confessariorum, qui doctrina, & timore Domini insignes, atque à nobis

nobis approbati in suis Ecclesijs pœnitentes audi-
diant.

Confessiones ægrotorum quomodo excipienda.

Quoties regulares ad ægrotantium confes-
siones excipiendas accersuntur, si necessitas al-
liud nõ suadeat, ex pastore prius intelligant, quæ
conditio, & status sit ægroti, vt tantò diligentius
animaduertant, si quid alleuamenti conscientia
illius præberi valeat, præsertim in summo tem-
poris illius articulo, in quo velut in cardine ver-
titur aut animæ salus, aut perditio æterna: quod
si temporis breuitas non patiatur ante confes-
sionem id fieri, saltem ab audita confessione
quàm citissime fiat, vt tam ipse Confessarius,
quàm Pastor in procuranda hominis infirmi sa-
lute suo officio non arguantur defuisse.

Cum primum Sacerdos Sacramentum Pœni-
tentia cuiusdam ægroti ministravit, in schedula
subscribat, quæ qualis esse debeat, infra dicitur,
eaque fateatur se pœnitentis confessionem ex-
cepisse. Quod ideo fit, ne Medici curam suam
subtrahere infirmis cogantur, iuxta Bullam fel.
mem. Pij V. & Decretum primi nostri Concilij
Prouincialis, & ne per negligentiam Confessa-
riorum in dicta fide præstanda sumant occasio-
nem excusandi se ab obseruantia præfatæ Bul-
lae, & Decreti.

Confessiones extra templum non audienda.

Populariam in domibus confessiones nemo
audiat, nec virorum, nec sceminarum, cuiuscun-
que vel ordinis, vel conditionis illi fuerint, nisi
dum ægrotant; quod cum sit, & mulierum con-

feffiones Sacerdotes excipit, ostium apertum fit, ita vt ab ijs, qui in vicinis locis agunt, conspici possit.

Extra eam necessitatem confessiones mulierum non audiant, ne etiam si vel leuiter illæ reconciliari tantum modo vellent, præterquam in templo, & sedilibus ad id destinatis, sed neque tum quidem eo loco; nisi post ortum solis, & ante eius occasum audiantur.

In illis ipsis sedilibus quotidiano ritu confessiones audientur, etiam virorum, si qui solent in templo confiteri: Hanc ob causam omnibus in templis sedes huiusmodi tam multæ construuntur, quàm multi solent esse Confessarij; sint autem omnes ad eam formam exædificatæ, quem admodum ordinauimus, generatim eas debere construi.

Constituuntur autem prædictæ sedes loco tam aperto, vt ex omni parte conspici possint, quod si præterea locus haberi talis possit, vt obstaculum aliquod intercedat, & vt dum quis confitetur, interea cæteri à spatijs plus æquo propinquis arceantur, id fiat, vbi verò malus mos aliud obtinet, Confessarij partes erunt sedem ipsam loco mouere, simul & populum nimis vicinum ante quam confideat propellere, quod item faciet, dum in confessionibus versatur, si occasio requiret.

*Confessarij in audiendis Confessionibus
scopus.*

Confessarius in huius Sacramenti administratione, sic animi sui propositum ordinet, ac dirigat necesse est, vt nullum eum intuitus hominu

nus eo pertrahat, sed sola Dei gloria, & animarum salutis desiderium: quocirca quoties vel evocabitur ad confessiones audiendas, vel ad eas sese conferet, totus in Deum erectus, cum ipso opere mentis oculos in hunc finem conijciat, & diligenter attendat se eo pergere, ut pœnitentes præciosissimo Salvatoris nostri Iesv Christi sanguine abluat, ac mundet.

Sed quia in huius Sacramenti tractatione multa inveniuntur pericula, ne scilicet errent in varijs quæstionibus, & obligationibus decidendis, quæ in illud forum veniunt, vel absolutionis gratiam re ipsa indignis impertiant, vel aliquo modo animam suam inquinent, dum multorum inquinamenta, sceditatesque audire necessarium est, nunquam ad tantum hoc officium sese Confessarius accingat, quin prius breui aliqua oratione, prout res feret, lumen & gratiam à Domino petat, ut non solum in nullam reprehensionem vel errorem incidat, verum aliorum sordes sic abstergere valeat, ut se ipse non polluat: simul etiam Deum orabit pro vera emendatione eorum, quorum confessiones auditurus est.

*Oratio ante audiendas Confessiones
facienda.*

Habeant igitur singuli versiculos illius Psal. 50. & orationem antiquis temporibus ab Ecclesia usitatam penes se in scriptis, cuius quidem alterum exemplar in sacrario cuiuslibet templi (in quo sunt Confessarij) deinde, alterum introitus in ipsis sedilibus, volumus affigi, ut antequam ad confessiones aggrediantur, eam ut
fimi-

similem aliquam, prout cuiusque pietas feret,
apud se legant:

Ps. *Cor mundum crea in me Deus.*

R. *Et spiritum rectum innoua in visceribus meis*

Ps. *Ne proijcias me à facie tua.*

R. *Et spiritum sanctum tuum ne auferas à me.*

Ps. *Redde mihi latitiam salutaris tui.*

R. *Et spiritu principali confirma me.*

Ps. *Docebo iniquos vias tuas.*

R. *Et impij ad te conuertentur.*

Ps. *Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis
mea.*

R. *Et exultabit lingua me iustitiam tuam.*

O R A T I O.

Domine DEVS omnipotens, propitius esto mihi
peccatori, ut dignè possim tibi gratias agere,
qui me indignum propter tuam magnā misericor-
dia, ministrum fecisti officij sacerdotalis. & me exi-
guum humilemque, constituisti ad orandum, & in-
tercedendum ad Dominum nostrum IESVM Chri-
stum Filium tuum pro peccatoribus, & ad pœni-
tentiam reuertentibus: Ideoque Dominator Deus,
qui omnes homines vis saluos fieri, & ad agnitio-
nem veritatis venire, qui non vis mortem pecca-
torum, sed ut conuertantur & viuant; suscipe o-
rationem quam fundo pro famulis, & famulabus
suis, qui ad pœnitentiam venerunt, ut des illis spi-
ritum compunctionis, respiscant à diaboli laqueis,
quibus astricti tenentur, ut ad te per dignam satis-
factionem reuertantur. Per eundem Dominum
nostrum IESVM Christum.

Sacerdotes seculares non nisi toga, & stola
decenter amicti, pœnitentes audient: quod et-
iam

iam tum fieri volumus, cum ægrotantium excipiunt confessiones, licet id faciant apud eos domi.

Nullorum accipiantur confessiones, nec in Ciuitate, nec verò in tota Diœcesi nostra, sine nostra, vel Vicariorum foraneorum expressa licentia, post Dominicam Palmarum vsque ad diem integrum Paschæ peractum, nisi eorum qui paulò ante confessi sunt, aut saltem à Quinquagesima præcedenti, excipimus semper ægrotos. Ceterorum verò confessiones infra octauam Paschæ differantur, secundum constitutionem nostram Pastoribus datam, idque graues ob causas in ea declaratas.

Confessarius non facilè mutandus.

Si quem deprehenderit, qui sine ratione legitima Confessarium suum deserat, qui quidem per appositus erat alioqui ad illum in viam salutis dirigendum, conetur eundem per opportunitè reducere; tum reprehensa perniciofa hominum negligentia, qui Confessarium doctum & prudentem sibi deligere negligunt, tum quasi noxia, & vitiosa frequenti mutatione Confessarij detestata, quemadmodum enim medici, qui naturam, temperamentumque corporis in infansis perspectum habent, non facilè permutari solent, quòd morbis necessaria facilius inuenire remedia norint; sic neque videntur pœnitentes, nisi magno delectu, à medicis suis discedere debere, cum ij melius animarum vulneribus adhibere opportuna, ac vtilia instituta possint. Si tamen iusta de causa Confessarius aliquem ad se venire permittat, qui pij & pruden-

tis

ris alterius in confitendo consilijs ante utebatur, vtile erit cum illo ipso communicare, vel saltem dare operam, vt pœnitens ab eo abundi honestam licentiam nanciscatur.

Confessarij inter se conuenire debent.

Confessarij omnes, præcipuè si qui in nostra Diœcesi eo munere funguntur, curare debent, vt inter eos, & Parochos locorum, vbi confessiones audiunt, bene conueniant, siue cum illorum ibi sint monasteria in propinquo, siue cum ob habitas conciones, siue ob aliam quamcumque causam confessiones audiunt. Itaque non absoluant eos, qui vel ob exempla vitæ impiæ, & in eo statu perseuerandi pertinaciam, vel quòd ad pœnitentias publicas, siue legata pia, vel similia quædam tenebantur; atque ideo à Pastoribus suis absoluti non fuerint. Proinde sæpius Regularium Superiores suos admoneant huius rei necesse est: præcipuè autem ad animorum concordiam, quæ ad ædificationem quoq; plurimum valet, diligenter eos exhortentur, præmoneantque, si in quæstionis alicuius explicacione inter eos & Pastores sentiendi quædam accidat diuersitas, vt ea cum prudentia sese gerant, ne ad vulgi aures ea perueniant, quia statim ad nos potius pro rei controuersæ definitione accurrant.

Meminerint ad Sacramentum Pœnitentiæ non permittere venire eos, qui sine conuenientium exteriorum interiorum animi præparatione volunt accedere, quin magis verbis caritatem spirantibus pro captu cuiusque tales alloquantur, & dicant, vbi sese melius pro digni-

rare

tate tanti Sacramenti disposuerint, ita demum ad se reuertantur.

Mulieres quæ in Confessione audienda non sint.

Itaque mulierum earum confessiones non audiantur: quæ ceruffatæ veniunt, quæ fucis v-
tuntur, quæ faciem stibijs depingunt, quæ ex
auribus monilia gestant, quæ leuibus, & vanis
ornamentis, quæ pannis aureis, alijsue simili-
bus lasciujs promptè, ac comptè accedunt, &
vt semel omnia dicam, quæ vestes modestas non
habent, nec simplici cultu incedunt, nec in ca-
pite velum aliquod gerunt, quod notabiliter
non transpareat, quæue saltem operimentum
ex lino, lanaue confectum, vel peplum sobrij
alicuius coloris non habent: sic enim huius Sa-
cramenti reuerentiam decet, & ita prorsus co-
gnitioni peccatorum, & de eisdem dolori inti-
mo consentaneum est, cum scilicet cogitare de-
beant, quod ante tribunal, & iudicium Domini
Dei sui se fistant, ac quasi peccatrices misericor-
diam, & veniam suppliciter de eisdem implora-
turæ veniant.

Idem necesse est in viris obseruetur, vt vide-
licet ad confessiones non admittantur, qui ve-
stito viro indecenti, qui auro intextis pallijs v-
tuntur, qui lasciujs pileorum ornamentis induti
sunt, qui item cum armis accedunt, aut simili-
bus rebus.

Maius multò studium Confessarius ponat in
interiore animi præparatione, quando necesse
est, prudenter inquirenda; ea enim planè ad hoc
Sacramentum requiritur, cerniturque maxi-
mè in

mè in leria, & solida peccatorum examinatione, quæ ad vnumquemque pertinet, ita vt vniuersi, quantum in se est. eum animi dolorem, qui iure in hoc Sacramento requiritur, habere conentur, cum firma, ac constanti deliberatione animi, tum præteritis satisfaciendi, tum vitam in posterum emendandi. In quibus igitur eam præparationem desiderari animaduertent, verbis beneuolis persuadere conabuuntur, vt denuò conscientiam suam diligentius examinent, ac rectè sese præparent.

Quomodo malè homines ad Confessionem parati accedunt.

Signa autem ex quibus coniectura capi potest, eos sine iusta præparatione ad Sacramentum venire, hæc sunt. Si ad confessionem properant, quasi ab ipsa occupatione rerum suarum auulsi, nullo temporis spatio prius in orationem collato, vel si eos peccatorum nullam habere cognitionem appareat: deinde si Confessarius iam tum præsciat, quòd à confessione nihilo minus, ac ante suis in peccatis sint perseueraturi, siue quod in se peccatum mortale quodpiam teneant, vel quòd occasionem quæ ad mortale pertrahat, amplexi teneant, nec ei valedicere velint, siue quòd aliena bona, cum possint, restituere negligant.

Aduertat tamen Confessarius, si pœnitentes studij nonnihil à se præstitisse ad eam præparationem, de qua dictum est, consequendam viderit: & obseruet tamen vel ob eorum ruditatem, vel quid aliud, necessariò aliquid ijs deesse, vt ipsemet quod deest supplet sua industria, & ad

cogni-

cognitionem maiorem eos inducere adlaboret: quod fiet optimè, si peccati turpitudinem & grauitatem ponat illis ob oculos, quippe quod Deo aduersetur vel maximè, ac damnationis æternæ malum peccanti infinitum adferat, atque hoc pacto pœnitentem inflectere, & sic effringere conetur, vt de vniuersis & singulis peccatis mortalibus, tam acrem animi dolorem persentiat, vt securè eis absolutionis beneficium possit impertiri.

Præterea, pœnitentes, sed eos præcipuè qui rarius confitentur, pro iudicio, & necessitate cuiusque, rationem ac methodum quandam benè confitendi diligenter edoceant, ac speciatim quantum intersit vt integra sit confessio, aliasque circumstantias quæ ad ea requiruntur, & quam vim itidem habeant exponant.

Pueri quomodo audiendi.

Consuetudo honesta est, puerulos, etiam si quorundam, aut sextum ætatis annum necdum excesserint, ante Confessarium adducere, vt sic incipiant paulatim instrui, ac manu quasi in cognitionem, atque vsus huius Sacramenti transferri: caueant tamen accuratè Sacerdotes, ne absolutionem cum Sacramento ijs præbeant, in quibus nec idonea materia, nec ea rationis plenitudo reperitur; ac citra controuersiam iudicare possint, eos huius Sacramenti capaces esse: operam tamen maiorem collocabunt cum ijs, qui septimum, aut octauum annum iam attingerunt, quantum puerilis ætas ferre videbitur, vt huius Sacramenti necessitatem & virtutem, nec non modum quo suscipitur, perspicuè intelligant.

Quam-

Quando Communio pueris tradenda.

Qui verò confessiones audiunt puerorum, aut puellarum, qui iam annos decem vel duodecim numerant, quos proinde aptos ad venerabile Sacramentum altaris propediem fore existimant, solerter videant, ne vel sua, vel parentum negligentia, & socordia, absque gustu tanti thesauri spiritualis eos patiantur adolescere: quia potius quantò minori cum productione temporis, quamque diligentissime fieri poterit, doceant eos, quæ ad hoc Sacramentum percipiendum necessaria sunt; fructusque innumerabiles inde manantes, tum quanta animi demissione, ac reuerentia, quamque magna conscientia puritate opus sit.

Cæterum, postquam iterum atque iterum eorum confessiones iam audierint, vel per se venerabile Sacramentum eis porrigant, illiusque rei fidem scripto faciant, ut Pastori suo exhibeatur, quo deinceps in Paschate ad communionem Pastor eos, cum ceteris adiungat, vel ad eam sumendam instructos & idoneos esse scriptis declarent, atque proprium ad Pastorem amendant.

In ipso aditu confessionis, antequam peccata sua quis enumerare pergat, Confessarius, maxime si cum rudioribus hominibus agit, quiue rarius confitentur, debet quosdam interrogationes præmittere, quibus in decursu confessionis omnia commodius cedent: sunt autem interrogationes huiusmodi. Primum si certum non habet, pœnitentem ex eorum numero esse quos absoluerè rectè possit, interroget, quo modo id

do id sit; si non esse talem inueniat, quam primum ad alium qui absoluendi potestatem habet, remittat; sin aliter est, & tamen nihilo secius pœnitentem satis non agnoscit, quærat secundo loco: quo in statu res eius sint, cuius ipse conditionis sit, quam professionem, aut artem tractet, quod officij genus, vt plurimum, exerceat: interrogabit deinde, quantum temporis intercessit, postquam confessus est, interim in memoriam ei redigens, quam magnū emolumentum parere soleat crebrò iterata confessio: tum petet vtrum pœnitentiæ nuper præscriptæ sibi fecerit satis: quæret etiam, si norit articulos Fidei, præcepta Decalogi, & S. Matris Ecclesiæ: quod si nesciat, tum se geret eo modo cum pœnitente, quem inferius indicabimus.

Quæ sint initio Confessionis facienda.

Quærat vtrum diligentiam, atque industriam congruentem in conscientia bene examinanda collocarit; quæ sanè tanta requiritur, quanta in negotio quouis maximi ponderis inesse solet: res enim verè operosissima est ad Sacramentum Pœnitentiæ ritè accedere: atq; hoc loco, si necessitas efflagitat, eum de vtili quodam modo examen conscientia faciendi instituat, quænam ratio sit ad memoriam reuocandi peccata commissa, cum ijs, quæ circumstant omnia; nimirum vt ingrediatur in seipsum, vitæq; tempora speciatim percurrat, initio quidè quantum ad ætatum momenta, pueritię scilicet iuuentutis, & ceterarū pertinet: secundo quantum ad status mutationem; quòd si vxorem

duxe-

duxerit, quomodo ante, quomodo post matrimonium contractum sese gesserit: tertio quantum facit ad vicissitudines humanæ vitæ, in rebus prosperis videlicet & aduersis, in sanitate & ægritudine, tempora varia, officia diuersa, quæ exercuit, sodalitia, loca, regiones, in quibus egit & versatus est, circa hæc omnia videat, an corde, lingua, vel opere peccauerit aliquando.

Confessionis conditiones.

Ad hæc conditiones quæ ad confessionem perfectam requiruntur, quanta poterit breuitate, & facilitate illi proponet: poterit verò ad quatuor, vel quinque præcipuas reducere illas sexdecim à Doctoribus sæpè commemoratas, quæ his versibus continentur:

*Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, & discretæ, libens, ve-
recunda.*

*Integra, secreta, & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.*

Rogabit an recorderetur se, vel in casum aliquem reseruatam, excommunicationem incidisse, vel quod aliud impedimentum habere, à quo probabiliter arbitretur, quòd absolui non possit, si quid huiusmodi in exordio, vel in ipso decursu confessionis reperiat, ne procedat ulterius, sed significet pœnitenti, eum à se absolui non posse, verum necessarium esse, vt aut nobis, aut Pœnitentiaro maiori Ecclesiæ nostræ Metropolitanæ, aut alteri, cui à similibus absoluedi potestas collata est, se exhibeat: si tamen ratio aliqua subsit, cur Confessarius non expedire iudicet, vt pœnitens id agat, tum ipsemet
ad Pœ-

ad Pœnitentiarum, vel ad nos, pro absoluendi potestate impetranda recurrat.

Confessarius quomodo se geret cum ijs, quos absoluere non poterit.

Si pœnitens extra ciuitatem sit, taleque negotium sit, vt ipse Confessarius à Vicario nostro foraneo, aut alio in ijs locis ad similia decidenda à nobis deputato subdelegari possit, ab eis absoluendi potestatem legitimam impetret, vel pœnitentem ad eos remittat, nisi fortè nec ipsi à casibus reseruatis absoluendi potestatem à nobis haberent, aut casus iste sub eorum licentia comprehensus non sit, hoc tempore, si pœnitens Mediolanum venire possit, hortetur eum vt id faciat; quod si ad id inducere non possit, petat ab eo veniam, dictum casum nobis, vel Pœnitentiaro maiori literis, aut verbis indicandi, quatenus absoluendi ab eis potestatem impetret: quod cum faciet, & rem ipsam literis committet, prudentiam, cautionemque summam adhibeat necesse est, ne vlllo modo in aliorum notitiam venire possit: at verò si causa tanti momenti esset, vt si litteræ vel perdantur, vel interceptantur, maius aliquod pœnitenti incommodum immineat, tum Mediolanum Confessarius iubeat ipsum proficisci, nisi forte consultum videatur, vt ipso veniat alterius nomine.

Ceterum in negotijs similibus prudentius facient, si rectà ad Pœnitentiarum maiore, quam quoquam aliò recurrant, vel eo pœnitentes suos dirigant; specialiter enim à nobis ad id cōstitutus est ille, cum ampla etiam potestate alios subdelegandi in ijs omnibus negotijs, quæ pro ca-

suum reservatorum absolutione difficilia occurrunt. Quod si ipse Pœnitentiarius à tali casu possit absolvere, tum modum illi prescripsimus, vel à nobis, vel aliunde vnde necesse sit, remedia talibus negotijs opportuna adhibendi.

Si pœnitentem aliquo excommunicationis vinculo reperiat ligatum, serio commonefaciet eum pœnæ excommunicationis, & quæ gravitas illius, quamque periculosum in ea perseverare, quantaque cum diligentia fugienda sit excommunicatio: quod commodè fiet, si effectus illi demonstrat nonnullos excommunicationis.

Interroget vtrum sciat hæreticum aliquem, vel de hæresi suspectum, vel simile quippiam, quod iuxta vel nostra edicta, vel eorum, qui Inquisitores vocantur, leges denunciare teneatur. quod si pœnitentem ad tale quid aperiendum cognoverit teneri, curet ab eo satisfieri; vt si negligentia sua factum est, postquam apud eum hæretici, vel suspecti de hæresi alicuius notitia fuit, vt terminus his denuntiationibus præfixus transierit, eo articulo iubebit, vt licentiam impetret, qua absolui possit: non enim satis tempestivè perfecit denuntiationem vt debebat.

Quando Confessio reiteranda.

Circa confessiones antegressæ vitæ, debent eæ interrogationes fieri quæ sunt ad cognoscendum necessariæ; Num aliquo in peccato erratum sit ab integritate confessionis ob quod nullius ponderis, neque virtutis extitissent ceteræ confessiones, ac proinde reiterandæ essent. Exempli gratia, si pœnitens alicui confessus sit, qui eum absolvere non potuerit, vel qui

legi-

legitima absolutionis forma usus non fuerit; vel Sacerdoti adeo indocto, ut ea quæ ad hoc Sacramentum administrandum requiruntur, nec intellexerit, nec sciuerit; vel etiam si ipsemet aliquod peccatum mortale sciens subtruerit, vel confessionem diuiserit, enumerata parte peccatorum suorum vni Confessario, alteri altera; vel ad extremum, si nullo penitus cum dolore de peccatis suis, nullove deliberato emendandi proposito, confessus sit; vel, quod etiam contingit interdum, si nullam omnino diligentiam in memoria peccatorum refricanda videatur contulisse.

Confessio generalis quando facienda.

Et quoniam cernere est, negligentiam maximam in confessionibus ritè faciendis sæpenu-mero committi, præcipuè verò eo tempore, quo quidem repudiato a se Dei timore, vel minimam prorsus, vel nullam animæ suæ curam gerere putantur, ut potius veniant ad confessionem ex certa quadam agendi consuetudine, quam quòd peccatorum suorum agnitione eo perducantur, & vitam emendandi vera desideria susceperint: in vniuersum quidem ob summam commoditatem, quæ ex confessione generali redundat, tum præsertim cum ex animo quisquam statuerit in posterum vitam in melius commutare, & totum se ad Deum conuertere; Confessarij pro cuiusque personæ qualitate, opportuno tempore, & loco ad generalem quandam confessionem pœnitentes exhortentur, vel per hanc, proposita omni præterita vita sibi ob oculos, maiore cum alacritate redeant

ad Dominum, ac omnes errores, qui potuissent in præcedentibus confessionibus accidere, resarciant.

Interrogationes Confessarij quomodo necessaria.

Hisce interrogationibus finitis, quæ confessionis veluti præambula quædam, & præludia sunt, Confessarius pœnitentem inducat, ut ipsemet omnia peccata sua, quæ recordatur, exprimat per se: quod ubi fecerit, si perspiciat adhuc quod sæpe numero accidere solet) eum alijs interrogationibus indigere, per quas multorum; quæ oblitus sit, reducat in memoriam, vel ea quæ prius confusè dixerat, distinctius consideret; volumus interim præmonere Confessarium, ut peccatorum mortalium numerum semper quam poterit exactissimè inquireat, & quamvis fieri posset, ut non vsque adeo præcisè, & velut ad vnguem omnia referantur à pœnitente, nihilominus tamen paulò plus, minusve eum numerum indicet, quem ad veritatem magis accedere arbitretur.

In his interrogationibus ordinem sequatur oportet, initio ducto à præceptis Domini, ad quæ tametsi omnia alia, de quibus interrogationes habentur, computari possint, nihilominus si cum personis, quæ rarò ad confitendum accedunt, agatur, utile erit, etiam per septem peccata capitalia, quinque sensus exteriores, & opera misericordiæ discurrere.

Confessarius non minori vigilantia, ac prudentia pollere debet, in ijs maximè peccatis investigandis, quæ homines eius status, conditionis-

nisque, cuius est pœnitens, communiter perpetrare solent.

In peccatis verò luxuriæ, summam animi solertiam cum pari circumspeditione verborum debet usurpare. Itaq; cum in ijs speciem peccati, & circumstantias, quæ multum prægrauant illud, satis intellexerit, vltèrius nihil studeat inquirere: in hunc finem circumstantiæ, quæ peccati speciem ab vna in alteram mutant, vel id plurimum deprimunt, plenè perfectèq; à Confessario sciri debent; quandoquidem hæ duæ circumstantiarum species necessario inter confitendum explicandæ sunt; ideoque ad Summas recurrendum erit, in quibus plerumq; hoc verū illæ continentur:

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Præ cæteris tamen prouidus, cautusque sit oportet, ac modum congruentem sciat, quo pueri ac puellæ interrogentur, ne fortè, quæ prius ignorabant, eos doceat: verbis autem adeo cōmodis interrogationes suas circumloqui nitatur, vt pœnitentis animus non offendatur: quin etiam dum aurem admouet alicuius confessioni audiendæ, caueat omni modo peccati grauitatem à se auditi, gestu corporis, vel nutu capitatis circumstantibus prodere, vel etiam pœnitentem ita terrefacere, vt propterea aliud graue peccatum subtriceat, imò animum ei addat, vt omnia, quantumuis enormia, & turpia peccata aperire non vereatur.

Mutatio votorum quomodo faciendæ.

Confessarius, qui priuilegium aliquod, facultatem

F f 3

tatem

ratem, vel auctoritatem habet Pœnitentium vota commutandi, ea non nisi in alia opera pia maiora. Deo quæ acceptabiliora, vel saltem æqualia commutabit, in quo negotio diligenter attendet expensas, labores, aliasque difficultates, quas sustinere necesse fuisset, si vota à se nuncupata primo modo debuisset persolvere.

Quamvis verò per Iubilæum aut literas Apostolicas Privilegium aliquod ei concessum sit ab omnibus peccatis, quantumvis enormibus, ac pœnis, censurisque Ecclesiasticis absolventi, præmonemus tamen, quod dispensare non possit, cum eis qui irregularitatem incurrerint, nisi in ipsis literis expressa huius fiat mentio.

Vt Confessarij plenius instruantur, nec absolutionis beneficium ijs impartiantur, quia eo reuera indigni sunt (id quod vel incuria, vel negligentia, vel alia de causa sæpè accidit, ac proinde multi semper in eisdem peccatis hærent cùm animarum suarum lamentabili ruina) idcirco ex plurimorum Theologorum, tum Sæcularium, tum Regularium diuersorum Ordinum cōsensu, quædam, quæ in frequentiori consuetudine agendi à Confessarijs observanda erunt, inferius notauimus: quando cunque verò ab ijs pœnitentes vel absolvent, vel relinquent legatos, volumus, vt secundùm id, quod infra dicitur, sua consilia dirigant.

Itaque quando quidem quilibet, qui iam ad rationis vsum peruenit, sub peccati mortalis periculo, articulos omnes fidei scire, & intelligere (saltem generaliter) tenetur, necnon Decalogum, & S. Matris Ecclesiæ præcepta ad peccata

tum m
Scholi
fessari
ca, qu
terit p
soluer
ratum
rio (si
Pastor
bit aut
roger)
quantu
vsque a
do sati
nullo
gener
ur ab

Si p
sua su
cillas,
rint) c
re no
calog
ant, v
eos de
cillas
tinen
stis op
tantu
ceptu
aut q

tam mortale obligantia, quæ communiter in Scholis cum Catechismo doceri solent: si Confessarius depræhendat pœnitentem ignorare ea, quæ diximus, nec ad ea quàm citissimè poterit perdiscenda idoneum, non debet eum absoluerè; si verò ad ea mandandum memoriæ paratum sese exhibeat, si tamen alias à Confessario (siue ipsemet is sit, siue alius) vel speciatim à Pastore suo hac de re admonitus fuerit, (debebit autem hæc recordari, vt commodius interroget) neque tamen tantum studij adiunxerit, quantum debuit pro capacitate suæ personæ, eo usque absolutionem differat, donec aliquo modo satisfaciat: verum si hac de re admonitus à nullo fuerit, postquam eum in supradictis ita generaliter instruxerit, vt cum tempore reddatur absolutionis capax, poterit eum absoluerè.

Patresfamilias qui non absoluendi.

Si patres, aut matresfamilias fuerint, qui curæ suæ subditos, siue filios, & filias, siue seruos & ancillas, (quæ particulatim interrogare meminerint) cum rudimenta fidei non teneant, addiscere non compellunt, vel non aduigilant, vt Decalogi, & Ecclesiæ Romanæ præceptis obediant, vel quod peius est, ab eorum obseruatione eosdem prohibent, vt faciunt, qui seruos, & ancillas usque adeo occupatos diebus profestis detinent, vt propria necessitate urgente diebus festis operari quodammodo cogant, vel temporis tantum non tribuant, vt secundum Ecclesiæ præceptum, sacro officio Missæ interesse queant, aut qui nescientes quinam eorum, qui in familia

sua degunt, legitimum habeant impedimentū, promiscuè tempore Quadragesimali, aut alijs ieiuniorum diebus, cœnam, vel tempore ante meridiano escam ante horam debitam in ædibus præbent, vel dari patiuntur: aut si, quando hæc præcepta transgrediuntur, eos non reprehendunt, nec corrigunt; vel si serui corrigi nolint, & cæteris scandalo sint, è domo sua quam primum eos ablegant.

De administratione Familia.

In omnibus his peccatis, nisi re ipsa præstet officium suum, negligentiamque in familia administratione commissam, & quantam ad ea, quæ dicta sunt attinet, in posterum sese emendare promittant, nullo modo eos absoluat, quòd si in se recipiant ea se facturos, nec horum admoniti vnquam à Confessario, vel Pastore præscripto modo fuerint, poterit eos absolvere: quod si sapius fuerint reprehensi, nec sese correxerint, tamē absolutio differatur, donec promissa appareant, veræque emendationis argumenta aliquo temporis spatio ostenderint.

De luxu vestium.

Confessarius eundem cum eis modum seruabit, qui contra Conciliorum nostrorum provincialium, præcipuè verò Tertij Constitutionis, ac alios Canones nostros diebus festis operantur, vel à venditionibus, & similibus, quæ in illis prohibentur, non abstinent. Idem etiam seruetur cum ijs, qui in immoderato corporis ornatu & fastu mortaliter peccant.

Ac verò cum hac tempestate luxus vestium ad summum, quòd conscendere potuit verticem

videa-

videatur euasisse, idque magna ex parte culpa & negligentia Confessariorum accidat, qui vel ex inconsiderantia, vel fortè dum leuiter pœniten-tes peccare existimant, nullo cum scrupulo eos absoluunt, capita quædam in medium adfere-
mus, quibus propter ornatum & luxum in vesti-
tu, fastumque animi ingentem, plerumq; mor-
taliter hodie peccatur, vt cum absolutio danda
erit, secundùm eas regulas, actiones officij sui
metiantur.

Qui peccant in vestitu mortaliter.

Si quis igitur vestitu splendidiore induitur, vel
eo sese ornat ob finem peccati mortalis, vtrique
mortaliter peccat; ad hæc qui vestimenti sum-
ptuosi gratia, vel ipse delinquit, vel alij eius no-
mine præceptum Domini, vel Ecclesiæ trans-
grediuntur, ita vt, ne vestis non conficiatur, fe-
stis diebus sartori operandum sit, vel ipse certè
faciat eum operari, aut Sacrum Missæ officium
omittere, vel vt alij omittant præbetur ab eo oc-
casio; vel si causam præstet coniugi, ijsve, ad
quos spectat eius sustentatio, vt plus quàm pri-
uatæ opes ferunt, in vestitum impendant, vel si
præuidet, vt meritò debet præuidere, aut saltem
probabiliter dubitat, quod odia vestium causa
gignantur, dissensionesvè in ædibus fiant, vel
quoddiodumenti causa coniux aut aliorum quis-
piam blasphemias euomat, aut lucra, contra-
ctusque illicitos exercent: His adde eos, qui
ornatus gratia non sine peccato mortali super-
sedent eleemosynis necessarijs, aut legata pia
non exequantur, aut similia, quibus obstricti
sunt, complere negligunt, vel qui pro veste mer-

cedem operarijs denegant soluere: vel differunt, aut ære alieno sic se obruunt, vt cum tempore soluendo non sit futuri: In hoc etiam ordine ponendi sunt, qui vt se splendide vestiant, detrimentum proximo notabile inferunt: vel ita se exhauriunt, vt filias cum ad ætatem nubilem peruenerint, in matrimonio collocare non possint, qua ex re magna damna solent existere: ad extremũ cum prudenter colligi possit, quod nõ mediocria peccata similia ijs, quæ dicta sunt, inde prodibunt, aut dubitatio verisimilis habeatur, quod accidere possent, qualia fere solent sumptuosum & insolentem earum vsum comitari. In omnibus quæ diximus, iudicandum esse peccatum mortale indulgere nimio vestitui.

Ceterum, cum fieri vix possit, vt qui supra quàm suæ copiæ fuerint, insumit, non animum aduertat ad peccata consecutura; vel vt minimum possit & debeat advertere, potest in vniuersum rectè iudicari, eos omnes in peccato mortali vitam agere, nisi ex diligenti pœnitentis examinatione certa ratione contrarium existimerur.

Quomodo fiat mortale in vestitu quod per se tale non est.

Neque solum mortaliter peccatur, cum factæ expensæ in vestes, ordinem, & facultates domesticas excedunt, verum etiam in modo peccatum committitur sese exornandi, quid enim si ornatus ad lasciuiam pertrahat? quod si per se, vel certe ex communi hominum iudicio non sollicitet ad peccatum, potest etiam fieri, vt per se quidem eo non adducat, tamen occasiopem
ille

ille suspicetur ex eius generis ornamento, quod à sui ordinis hominibus communiter non gestatur, datum iri certæ personæ signum, ut illum in honesto amore prosequatur, vel ne sic accidat, probabiliter timet: denique cum in hoc peccato hæret, ita vitam instituit, ut nullam vel parvam salutis proximi habeat curam; adeo quidem, ut si quem ex sumptuosis, quibus incidit vestibus, per occasionem misere salutem perdere conspiciat, tamen eum non studeret deponere. Fit deinde non rarò, ut cultus ipse prima fronte ad varias species amoris inhonesti prodendas concinnè institutus sit, easque amorum affectiones varijs coloribus, dum se comit, & promit, vel alio quocunque modo perobscure declaret,

Iam verò non solum absoluerè eos non possunt, qui peccato mortali valedicere constanter non decernunt, sed nec illos etiam, qui quamvis asserant peccatum se velle deserere, tamen vna dicunt, videri sibi non se commercium illius esse relicturos, nisi ea velint remedia apponere, sine quibus Confessarius iudicat ad vomitum redituros.

Quando absolutio differenda.

Est præterea consultum, absolutionem differre, donec evidens appareat emendatio in ijs, qui tametsi dicant, ac polliceantur, quod se eximent peccato, tamen Confessario probabilem faciunt metum, ne contrarium contingat. Ex hoc esse solent plerique adolescentes, qui in otio vitam agunt, qui luxui dediti, crapulam, & amores inhonestos sequuntur, qui libidini-

bus pascuntur, verba obscœna proferunt, murmurant, in odijs, ac detractionibus versantur quotidie, & confessionem differunt in ultimos Quadragesimæ dies: Idem faciendum est cum ijs scil. vt differatur absolutio, qui cum multis annos in peccatis suis perdurant, nulla interim adhibita opera in emendationem vitæ in eadem peccata iterum atque iterum labuntur.

Deinde, nec eos absoluat, qui cum peccatis mortalibus simul etiam eorum occasiones vitare planè non proponunt. Porrò cum è re Confessarij vel maximè sit, vt quæ sint eæ occasiones perspicuè sciat, paullò de illis loquemur distinctius hoc loco.

Occasio peccati mortalis quæ.

Sub occasionem peccati mortalis omne illud cadit, quod peccandi mortaliter causam administrat, eò quod huiusmodi est, quod vel per se in peccatum inducat, vel eius occasione confitens vsque adeo ad peccandum allicitur, vt certè Confessarius metuere possit, quòd ex peruerso, quem diu induit, habitu in posterum non magis abstinebit, quàm prius à peccato, si in eisdem occasionibus versetur.

Prioris ordinis occasiones, quæ scil. suapte natura trahunt in consensum peccati mortalis, sunt istiusmodi: aleis ludere, cum mortaliter certo, vel probabili periculo animarum; domum tenere in hunc finem alijs paratam; aliquam, cum qua sit peccatum, vel apud se, vel apud alium, suo rogatu fouere, vel quocunque modo in eisdem ædibus habitare, persistere in assidua colloctione, aspectu, quotidiano congressu

gressu, & similibus turpium amorum irritamentis.

Itaque si pœnitentem ijs, aut similibus impedimentis irretitum esse perspexerit, ipsa que occasio talis sit, quæ tum etiam re ipsa existat, veluti quod concubinam alit, vel quid huiusmodi, Confessarius eum absolueri non debet, nisi prius illam ipsam occasionem prorsus abscindat.

In alijs verò, ut in Venereis aspectibus conuersari periculosè cum fœminis, perdurare in tactibus impudicis, si eis nuncium remittere non polliceatur, vel si spondeat, alias tamen, cum de eodem fidem fecerit, vitam non emendauerit, absolutionem differat, vsque eodum emendationis quædam argumenta videbit.

At verò cum vsu venire possit, ut ex omnibus, quæ solers ac circumspectus Confessarius excogitauerit, nullum remedium tamen potuerit habere, cur pœnitens absque periculo & scandalo magno debeat occasionem præscindere, utatur Confessarius his vijs.

Remedia contra peccati occasiones.

Primò absolutionis beneficium eò vsque extrahat, donec emendationis indicia videat, maxime, si absolutio citra aliquod illius periculum, vel infamiam procrastinari possit, ea que doloris signa perspiciat, eam animi dispositione, promptitudinemque suscipiendi omnia, quæ pro eius emendatione necessaria confessarius iudicabit, quo tempore remedia huiusmodi pœnitenti proponet, quæ magis opportuna, magisque necessaria apparebunt: verbi gratia, præscribit ei, ne solus vnquam cum sola versetur, ut orationes

Ff 7 augeat,

augeat, corporis macerationem subeat aliquã, quodque præcipuum est, vt frequenter confiteatur, aliaque similia, quæ si pœnitens recipiat in se, poterit absolui.

Contra verò si ab illa diligentia, quam vel ille, vel alius Confessarius iam diu adhibuit, non se emendauerit, non absoluator, donec impedimentum sustulerit, vel nisi quid aliud à nobis acceperit, quod conuenire videatur, ad quos in tali negotio recurret, vt factum nobiscum expendat, ita tamen, vt nulla fiat mentio peccantis.

Occasiones particulares quorundam peccatorum.

Alterius generis occasiones, quæ videlicet ex conditione peccantium sumuntur, ea facta sunt, quæ etiam si per se licent, tamen probabiliter timetur, ne is qui confiteretur, in eadem ipsa, quæ olim admisit, peccata relapsurus sit; si in eisdem operibus, in quibus antea versatus est, perseueret: tales ob mundi corruptelam plurimi solent in castris esse, mercaturam sequi, Magistratus obire, Aduocati, & Procuratoris officia exercere, aliaque id genus; quæ dum quis tractat, sit sæpè, vt vocibus blasphemis, furtis, iniustitia, calumnijs, odijs, fraudibus, periurijs, & alijs eiusdem farinae sceleribus, quibus Deus offenditur, tantam sibi eorum consuetudinem asciuerit, vt coniectari liceat, si in eisdem officijs maneat, cum se rursus eadem illæ oblaturæ sint occasiones, quod fortiorem animum ad resistendum peccatis non opponet, quàm hætenus fecerit: quodque inde sequitur, in idem lutum ex in-

regro

regre prolabetur: Omnes qui sunt huiusmodi, secundum B. Augustinum, *cap. Consideret de pœnit. dist. 5. sumptum ex lib. de vera & falsa pœn. ca. 14. & 15. qui est inter opera Aug. vel negotium* ipsis periculosū deponant, vel saltē absq; licentia & obedientia pij ac probati Sacerdotis nō exercent: qui quidē hominem eo modo constitutū absoluerē non debet, si existimat ad eadem peccata rediturum, quamdiu in antiqua occasione perseuerat: sed æquum est, vt vitæ emendatio, & quædam illius approbatio per te in p̄oris intervallum expectetur. Atqui hic vigilandum est eò diligentius, quò manifestum est hac in parte Confessarios incuria sua maximam præbere causam, cur in omnibus fere opificijs, & exercitationibus publicis peccata grauissima inveniuntur, & abusus intolerabiles, sine quibus multi hodie existimant, nec res etiam per se æquissimas rectē exerceri posse.

Exempli gratia, in Magistratu adeundo, & alijs officijs assumendis, multa iuramenta repertiuntur, quæ seruari debeant; quæ tamen postea non seruantur.

Inter Consiliarios, Aduocatos, Procuratores, clientum pernicipi ac damnis incumbitur, contra id, quod propria conscientia dicat faciendū.

Idem fit in bello, vbi duellis locus datur, vbi odijs, homicidijs, plena sunt omnia. Inter ludendum maledicta vigent, rapinæ, quæstus meretricij. Apud mercatores hæc regnant: vluræ, mercium fraudes, cum vel eas miscēt, vel malas pro bonis in manum porrigunt; multo que pluris quàm pretium iustum est, eas distrahunt; nec
desunt

desunt perit ria, mendacia, veſtigalium fraudu-
lenta auerſio, aliaque eius ordinis permulta.

Plerique epifcopes feſtis æque, ac profanis die-
bus ita occupantur, vt nunquam neq. cultui di-
uino vacent, neque conciones frequentent, nec
ſe ſolum, ſed ad ſimilem modum totam diſten-
tam familiam habeant.

Quam ob rem magno numero inueniet Con-
feſſarius inter eos, qui talia exercent, omnem
vitam ferè in peccatis mortalibus duxiſſe, qui
quidem abſolutionis capaces exiſtimari non
debent, niſi diligentia prius accedat, qua ſimul
& ab inuolucris huiusmodi liberentur, & fortio-
res contra peccatum reddantur.

Plurimi nunquam vt oportet ſunt confeſſi.

Quòd ſi Confeſſarius poſuerit maiorem in-
duſtriam in ijs examinandis, non dubium eſt,
quin plures deprehendet, qui nunquam, vt oportet
Sacramento Pœnitentiæ peccata ſua expia-
rint. quod cum fuerit ab eo animaduerſum, o-
ſtendat eis præterquam, quod de emendatione
maiorem probationem facere debebunt, vel o-
pificij genus in quo ſunt, deſerere, etiam totius
vitæ confeſſionem inſtituere, ac ſtudio vehe-
menti in ſalutem ſuam incumbere tenebuntur.

Officia quæ relinquenda pœnitenti.

Multò magis Confeſſarius circa ea officio-
rum, actionumque diſcrimina extirpanda adla-
borare debet, quæ nullam vel neceſſitatem Rei-
pub. vel vtilitatem ſecum ferunt; quæ quamuis
ex priori ordine rerum non ſit (illæ enim per ſe
ad peccatum mortale inducunt, ac propterea
neceſſario à quouis homine quocumque in ſta-
tu re-

tu re-

tu relinqui debent) nihilominus tamen ad malè agendum inflectunt, ac facillimo negotio sepiissime ad diuersa peccata trahunt, vt choreis interesse, agere cum blasphemis, versari cum scurris, malorum se sodalitatibus hominum adiungere, tabernas frequentare, otio indulgere, similesq; actiones, in quibus vt plurimum peccare mortaliter homines solent, qui quidem ante non debent absolui, nisi animo abalienato penitus illa ipsa se deserturos esse polliceantur.

Et quidem si probabiliter sibi Confessarius persuadeat, posse se fidem primæ vel secundæ à pœnitente sibi promissionis factæ dare, quòd scilicet occasionem auferat, poterit eum promissionis intuitu absoluerè, sin autem fidem semel atque iterum fregerit, ac tertio iam idem polliceatur, absolutionem differat, vsque dum re ipsa videat pœnitentem se omni peccato liberasse, in quo prius vixerat.

Contractus qui deserendi.

Eos præterea, qui contractis nostris Concilij Prouincialibus nominatim prohibitos, vel per se aliàs illicitos exercent, non absoluat, nisi prius rescindantur, satisfactioque conueniens pro eis præstetur. Si contractus dubij sint, antequàm absoluat, ad Pœnitentiarium maiorem rem totam reijciat, qui quidem illius explicationem ampliorem penes nos inueniet: sed hoc tempore si pœnitens sufficientem dederit cautionem, quòd futuræ definitioni sententiæque acquiescet, poterit eum absoluerè, & ad communionem admittere.

Iubi-

Iubilæi tempore qui non absoluendi.

Sed ne quidem Iubilæi alicuius tempore, qui ea, qui ea, quæ ex edicto publico, monitoriove Papali, vel Archiepiscopali notificare tenebantur, subticuerint, nullo modo absoluantur, nisi denunciationem ritè prius fecerint, ac omnibus ad quæ ob damnum inde secutum obligati sunt, satisfecerint. Ceterum, ante restitutionem, debitamq; satisfactionem eos non absoluant, qui aliquatenus ad tale quid adstricti sunt, modo id facere possint: eos tamen excipimus, qui ex graui, periculosaque infirmitate decumbunt, quibus tamen præcipiat Confessarius, oneretque **ut**, quàm primùm poterint, satisfaciant.

Postquam Confessarius omnibus his præscriptis remedijs diligenter vsus fuerit, si impedimentum aliquod non videat, ob quod negare vel differre debeat absolutionem; dicat pœnitenti, ut de peccatis omnibus, confessus est, reliquitque in vniuersum, quæ verbo, cogitatione, opere, vel omissione commisit, quorum non reducatur, culpam humiliter suam dicat, confessionemque claudat.

Quod vbi factum est, Confessarius ei, maxime si talis est, qui rarius confiteri solet, peccatorum grauitatem ostendat, quibus eum nouerit magis inuolutum, ijsq; remedijs contra eadem armet & munit, quæ conuenientissima esse iudicabit. Proderit autem hac in parte Methodum Confessariorum bene tenere, vel Directorium, atque eiusmodi argumenti libros sibi facere familiares.

Deinde si fuerit necessarium, iniunget ei, ut
satis-

satisfaciat & restituat, rem, famam, vel honorem, quæ proximo abstulerit; tum ubi præscribit salutarem pœnitentiam, quemadmodum infra dicitur, eum absoluet.

Absolutio excommunicationis quomodo concedenda.

Si fortè pœnitens aliquam censuram incurrit, à qua eum absoluere possit, antequam conferat absolutionem à peccatis, eam debet, quæ à censuris datur, præmittere, multum autem iuvat ad cautelam, si semper eadem præmittatur, quatenus scilicet potestatem habet, ac pœnitentem indigere arbitratur. Similiter si pœnitens casu aliquo reseruato teneatur, nisi licentiam absoluendi habeat, eum non absoluat; alias enim in excommunicationem incideret à Syndodo nostra Diœcesana latam. Nec ipsi Regulares, quantumuis priuilegio, quòd *Mare magnum* vocant, vel alijs quibusuis indultis gaudeant, à prædictis casibus absque peculiari nostra licentia absoluerè possunt: quemadmodum Gregorij XIII. Pont. Max. Sanctitas ex Cardinalium consilio, ad quos Concilij Tridentini interpretatio pertinet, declarauit.

Multo minus sese ingerent ad absoluendum à casibus in Bulla in Cœna Domini contentis, vel alijs Sedi Apostolicæ reseruatis.

Atqui vt omnes; qui in nostra versantur Diœcesi, vnã, eandemque absoluendi formam obseruent, hoc quo sequitur modo absolutionem præferent. Sed interim admonemus omnes seriò, ne verba ea omittant, in quibus tota absolutionis vis consistit, videlicet: *Ego te*
absol-

absoluo. Hic itaque omnibus sit præfixus absol-
uendi modus.

Absolutionis formula.

*Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis
omnibus peccatis tuis, perducatur te ad vitam ater-
nam, Amen.*

*Indulgentiam, absolutionem, & remissionem o-
mnium peccatorum tuorum tribuat tibi omni-
potens & misericors Dominus, Amen.*

*Dominus noster IESVS Christus te absoluat, &
ego auctoritate ipsius absoluo te ab omni vinculo
excommunicationis, suspensionis, & interdicti, si
quod incurristi, quantum possum, & indiges.*

Deinde :

*Ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis, in no-
mine Patris & Filij, & Spiritus sancti, Amen.
Passio Domini nostri IESV Christi, merita B. Ma-
ria semper Virginis, & omnium Sanctorum, &
quicquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi
in remissionem peccatorum, augmentum gratia,
& premium vita aterna, Amen.*

In satisfactionibus, vel pœnitentijs Confes-
sarius circumspectus esse debet, ne aded leues
illæ sint, & faciles, vt potestas clauium in con-
temptum veniat, ipseque particeps fiat, & con-
sors aliorum peccatorum, neque nimis graues,
aut longæ iubeantur, vt vel recusent eas exequi,
vel etiam si acceptas habent, postea tamen ple-
nè non perficiant.

*Canones pœnitentiales ad unguem Confes-
sarius teneat.*

Idcirco Confessarius Canones pœnitentiales
ad un-

ad vnguem sciat oportet: nam quamuis illi possint & debeant, secundum prudentis, & morati Confessarij arbitrium mitigari, prout pœnitentis contritio, personarum qualitas, diuersa que conditio, alia que circumstantia ostendent, utilissimum tamen est semper ipsos Canones præ oculis habere, ad que eos tamquam ad amissum respicere, quantum conueniens erit: & quidem Confessarius, etsi pro modo antiquo Canonum pœnitentiam non habet sequi, tamen pœnitenti nonnunquam articulos in ijs explicatos tractabit, vt sic ad maiorem dolorem adducatur, pœnitentiam que leuiusculam, quam ipsi dedit, alacrius exequatur: & interim hæc quoque perspicietur utilitas, quæ proficiscitur ex benignitate, quam hodie sancta mater Ecclesia cum pœnitentibus obseruat, quando disciplinæ Ecclesiasticæ rigorem eis tantopere moderatur.

Pœnitentia quomodo peccatis respondebunt.

Curet etiam, vt satisfactiones peccatis commissis respondeant. Itaque aduersum peccata carnis, vigilias, peregrinationes, cilicia, alia que similia imponet, quæ macerare, ac castigare possunt, carnem. Contra auaritiæ peccata, præter restitutiones, quæ fieri debent, opponet opera misericordiæ pro facultate & modo cuiusque. Peccata superbiæ, quæ in spiritu hærent, oratio comprimet, quæ sub potenti manu Dei homini humiliato fortitudinem, animi que constantiam acquirat. Præcipiet contra negligentiam in ijs ediscendis, quæ ad verum pertinent Christianum, conciones sacras, tum etiam, vt ad certum tempus Scholas, & Catechistas Christianæ religio-

gio-

gionis frequentent. Remissis hominibus, quiq; in rebus conscientia suæ salutiferis frigide se gerunt, præcipiet, vt adeant templa, diuinisq; officijs assistant, multasq; vsurpent orationes.

Blasphemis quales iniungenda pœnitentia.

At verò blasphemis, & sacrilega lingua in Deum, & Sanctos petulanter maledicis, pœnitentias graues & difficiles iniungent, quæque culpæ grauitati respondeant, qua in re Canonibus sacris, Pontificijs Decretis, Concilio Lateranensi, ac nostrorum Conciliorum statutis sese conformabunt. Verùm hac in parte integro iudicio & personarum delectu vtentur; non enim omnibus omnia conueniunt: quare non mandent pauperibus, vt liberaliter tribuant eleemosynas, neque ijs, qui diurnis sudoribus victum sibi, suisque quæritant, ieiunia prolixa, ac simile iudicium in reliquis pœnitentijs vsurpabunt & sequentur. Videndum est etiam, vt qui publicis vel scandalis, vel sceleribus delinquant, non absoluantur, priusquam satisfactionem item publicam, ac pœnitentiam peccato congruentem ijs iniunxerint, vt simul cum emendatione vitæ malefacta publica, benefactis resarciant; qua in causa Concilij Tridentini præscriptum obseruabunt, ac institutionem nostram super hac re in Primo, ac Tertio Prouinciali nostro latam, qui etiam pœnitentias publicas in alias secretas non commutabunt, nisi expressam à nobis huius rei habeant potestatem.

Sacerdos ab omni auaritia suspitione abesse debet.

Vt liberior sit Confessarius in exequendo officio,

ficio, quod illi cum pœnitente est, maioreque apud eundem in auctoritate habeatur, in decernendis ijs omnibus, quæ ad pœnitentis salutem referuntur, nō solum fugiet studiosè avaritiam, sed etiam omnem eius, vel minimam suspicionem. Nominatim autem pecunias, vel aliquid huiusmodi pro confessionum audientia non petet, etiamsi occasio se præbeat: ac ne signum quidem, vel minimum eius ostendat: quin potius voce, & re ipsa declaret animum se prorsus abhorrentem à talibus habere. Cùm pœnitenti iubebit, ut Missæ Sacrificium faciat vsquam peragi, nec rectè, nec obliquè significet, quasi velit ipse celebrare, vel in sua Ecclesia, aut Monasterio curare celebrari.

Idem faciat in satisfactionibus ijs, cum pœnitens, vel debita incerta reddere pauperibus, vel pro votorum commutatione aliquid solvere debet.

Sed neque pecunias, aliave, quæ à pœnitente restituenda sunt, proprijs dominis in se prouinciam reddendi assumat: nisi necessitas id requirat, ut videlicet hoc modo pœnitens non prodatur: quòd cùm erit ab eo factum, curet, ut is cui rem restituit, chirographum suum in testimonium ei tribuat, ut illud pœnitenti consignet, ac planè eo modo procedat, ut omnem speciem, & signum avaritiæ subterfugiat.

Confessionis secretum quomodo seruandum.

Præ omnibus autem Confessarius caueat, ne verbis, vel signis, vel quocunque alio modo, peccatorem, vel peccatum ipsum, vel aliquam circum-

circum-

circumstantiam personæ, cum qua peccatum est, prodat; denique verbum nullum ex ore eius excidat, ex quo aliquo modo in peccati quantumvis leuissimi, quod in confessione dictum sit; notitiam veniri possit.

Cumque pro rei alicuius controuersia, quæ in confessionem incidit, clariore definitione consilium ab aliquo petendum erit, summa ad id prudentia adhibeatur, necesse est: tractetur igitur, vel cum ijs hominibus, ac modo tali, ut is, qui peccatum commisit, nullo modo deprehendi possit. Ideoque consultum videtur, ut nullam planè apud alios mentionem faciat vlllo tempore peccatorum, quæ in confessione audiuerit: quod si postea necessitate coactus, cum ipsomet pœnitente de peccatis loqui contingat; id quod nisi præfata venia faciat, & ipsum colloquium obtinebit vim confessionis, quantum ad secreti silentium attinet. Si pœnitens à Confessario postulet testimonium sibi dari, quo se eius confessionem audiuisse fateatur, quòd illud dicat se velle Pastori suo ostendere, quod semper in confessione Paschali facere tenetur, eam secundam formam, quæ infra ponitur, scribat. Atque eo quòd attestacionum harum multa exemplaria impressa singulis dabuntur Confessarijs, curet Confessarius, ut suas præ manibus habeat, nullisque eas tradat, nisi quorum confessiones audiuerit. Attestacionis formula hæc erit: *Anno, die, talis Mensis, Sacramentum pœnitentiæ administravi N. habitanti in parochia N.*

Scribat in primo albo diem quo pœnitens confessus fuerit, secundo mensem, tertio no-

mea

men & cognomen, quarto parochiam in qua pœnitens habitat. In calce Confessarius nomen & cognomen suum scribat cum titulo beneficii vel officij Ecclesiastici, à quo cõmuniter denominari solet, veluti, Rector, Vicerektor, Canonicus, vel Sacellanus Ecclesiæ N. vel si Regularis sit habitans in Monasterio N. Atqui quicquid in attestationum albis scribendum est, totum id ipsiusmet Confessarij manu scribatur, vel saltem dies, mensis, ac ipsius Confessarij subscriptio. Utile præterea erat si Confessarij omnes in tabulis nomen & cognomen scribant eorum, quibus dictas attestationes subscriptas tradiderunt, seruentque eas tabulas penes se, vel post octauã Paschæ nobis, aut si in Diœcesi sint, Vicarijs nostris forensibus exhibeant, idque ut exactius animaduertere possimus, num fraus aliqua in dictis attestationibus à non confessio quodam facta sit.

Pro maiore Confessariorum instructione, atque in iuuandis eorum animabus, quibus Pœnitentiæ Sacramentum administrarunt, ut certa quadam forma vtantur, qua pœnitentes in gratia accepta perseverare, ac progressum facere doceant, infra scriptas adiunximus admonitiones.

Confessarij erga pœnitentes quales esse debeant.

Confessarij omnes, quemadmodum Patres spirituales decet, circa pœnitentes suos summam prudentiam adhibeant, necesse est, ut instruantur, diriganturque paulatim ad virtutes Christiano homine dignas. Peculiariter autem

Gg

indu-

industriam & studium suum erga eos magis explicare debebunt, qui in Patres sibi Confessarios suos cooptant, ut ad eos in dubijs & controuersis suæ conscientix rebus quotidie, tum pro consilio, tum pro expiandis peccatis possint accedere. Qui quidem ad eum modum filios suos spirituales in bono proposito confirmare nitantur, ut constantissime sibi proponant potius, quàm diuinam Maiestatem offendant mortaliter, non solum bona ac honores, sed etiam vitam profundere, viuumque præferant, & salutare desiderium secundum sanctissimam Dei voluntatem totam vitam suam expendere.

Confessarij finem, ob quem sunt creati, suis pœnitentibus proponant.

Quare finem, ob quem creatus est homo, eis ob oculos crebro ponant; qui quidem est seruire & obedire in hac vita diuinæ Maiestatì, & in altera in omnem æternitatem eadem frui, aliaque similia; ac prouide debere hominem exsuscitare animum, & vires sibi sumere, salutique suæ cooperari, atque eatenus rebus omnibus uti, vel abstinere, quatenus ad hunc finem consequendum adminiculo, vel impedimento esse possint; ad extremum, huc se totos actionesque suas, atque vniuersa quæ in hac vita possident destinare, ita ut in victu, vestitu, consuetudine vitæ, negotijs, omnibusque alijs exercitationibus ita sese gerant, ut omnia quasi quædam adiumenta eis esse possint ad vltimum finem, cui conditi sunt, consequendum. Cæterum, ipsi pœniteates paratos sese exhibeant,

beant, non solum in earum rerum vsu prudentiæ, ac salutari consilio Confessarij libenter acquiescere, verùm etiam si ille omnia planè vel aliqua ex ijs quæ habent deferenda esse iudicet, causa salutis eorum semper ei obediant. Confessarius tamen iuxta vniuscuiusque conditionem ac statum ad finem supradictũ eos diriget.

Proponat eis etiam modum orandi, vt feret singulorum capacitas, & pro religiosa consuetudine omnes nitantur bis saltem in die facere preces ad Dominum, manè videlicet cum surgunt, ac vesperi dum cubitum concedunt.

Deinde exhortabitur eos, vt singulis diebus sacrum audiant, & diebus Dominicis diuina officia frequentent.

Particulatim verò modum eis præscribet orationes mentales faciendi, siue viri, siue mulieres sint, modò tamen capaces sint: rudioribus autem ostendet quomodo Rosarium siue Corona, officium Beatæ Virginis, septem Psalmi pœnitentiales, aut similes aliæ orationes legi debeant.

Quod amplius est, omnes suæ fidei contreditos eo inducet, vt examen conscientia quotidiè faciant: tempus autem huic rei accommodatum erit, dum vesperi signo publico campanæ simul cum tota familia ad preces inuitatur, Admoneat quoque eos de frequenti confessione & communione, paulatim eos secundum B. Augustini consilium in sanctam eam consuetudinem adducat, vt diebus Dominicis communient. (*August. epist. 119. ad Ianuar. & in lib. de Eccles. dog. c. 53 & de consec. dist. 2. cap. quotidie.*)

Quando autem aliquem nacti erunt, quem ad hoc præstandum esse videant inidoneum, conabuntur eum paulatim, ac veluti per gradus quosdam eò euehere. Primò hortabuntur, vt quando omnes debent percipere venerabile Sacramentum, etiam festis toto anno celebrioribus, præter ipsum diem solennem Paschæ, quo debent omnes communicare, scil. festo Pentecostes, Assumptionis B. Virginis, Omnium Sanctorum, Natalis Domini, deinde etiam Dominica in capite Quadragesimæ, pro indulgentiis acquirendis, ac præparatione ad sanctum Quadragesimale ieiunium: paulò post superaddat aliquot dies: postea hortetur, vt singulis mensibus semel id præstet. Quod si fiat, facillè ad communionem oçtiduanam erit progredi.

*Quomodo dies festos impendere docere debeat
Confessarius.*

Speciali cura eos admonebit Confessarius, vt dies festos in honorem, seruitiumque Diuinum impendant, quod vt commodius fiat, auctor eis erit, vt alicui Societati sese associant, quæ ex instituto proprio dies festos in orationibus, pijsque operibus expendit: veluti est ea, quam *Scholam vitæ Christiana dicunt*. In vniuersum autem patres, matresve familias admoneat, vt familiam suam ad Dei honorem instituant, ac liberorum suorum curam eximiam habeant, qui interim dabunt operam, vt visitent scholas, vbi doctrina Christiana docetur, modo ducant vna secum eos festis diebus ad conciones, ad Vespertinas preces, ad prælectiones sacras, modo ad frequentem confessionem & communionem eos

accom-

accommodent. Si qui ex filijs vxorem duxerint, curabunt parentes, vt opera maritorum etiam illæ sacramenta frequentent: vel si vxores sint, cum maritis similiter agant: qua in re in memoriam eis reducant quod S. Paulus ait: I. Cor. 7. *Maritus bonus* (inquiens) *sapè vxorem Christo lucratur, & similiter virum.* Eis qui literas norint, suadebunt, vt libros aliquos pios & sanctè scriptos emant (si modò facultas suppetat) quos & ipsi legant, ac faciant legi à tota familia circa vesperam, præcipuè diebus festis: tales sunt, *Vitæ Sanctorum Patrum*, Gerson de imitatione Christi, *Opera F. Ludouici Granatensis Exercitia Vitæ Spiritualis; & Rosarium Gasparis Loartis, Practica Orationis Spiritualis P. Matthiæ Cappucini, Introductio ad vitam deuotam Francisc. de Sales, Androtij & P. Gaudier Soc. IESV, Thom. à Kempis, P. Arias & Iul. Fatius Soc. IESV, Lanspergij & Hie. em. Drexelij Soc. IESV opuscula, & alij similes.*

Diuites quomodo admonendi.

Sæpiùs diuitibus in mentem redigant, eos dispensatores esse diuitiarū quas possident, quibus ordinem ac statum suum sustentare & alere possint, verū id Christianè, modesteq; faciendum esse, vt non solum in vsu diuitiarum nō supra quam eorum vires ferunt, sed potius infra aliquid expendere cernantur, quod etiam Gentiles olim non solum verbis, sed etiam domesticis exemplis ostenderunt. Porro in eleemosynis liberaliter faciendis studeant excellere, ad hoc enim obligantur: ac ne fortè aberrant à modo conuenienti, hominū religiosè pieque sententium consilium in his sequantur.

Pe

Postremò secundum vniuscuiusque modum & conditionem, omnibus & singulis ea præscribant adiumenta, quæ maximè necessaria, vtiliaque esse iudicabunt, vt in via mandatorum Dei sui ambulent ac proficiant.

INSTRVCTIO PRO CONFESSARIIS.

REVERENDIS PASTORIBVS
& Confessarijs pacem & dilectionem in Domino, apprecatur FRANCISCVS DE SALES,
Episcopus Geneuensis.

Dilectissimi in Christo Fratres, officium, quod exercetis, cum primis excellens est, quod à Deo ad animas iudicandas constituti sitis, idq; eo maiore cum auctoritate, quod, quas rectè profertis in terra, sententia rata in cælo habeantur. Ora vestra canales & tubi sunt, per quos è cælo in terram super homines bona voluntatis pax defluit: voces vestra magni LESV sunt tuba, à quibus iniquitatis, qua mystica Iericho est, muri ad terram concidunt & deiciuntur. Magna certè & incomparabilis hominum excellentia est, quod ad hanc dignitatem euehantur, ad quam ne Angeli quidem vocantur & assumuntur. Cui enim Ordini & Choro Angelorum dictum est aliquando: Accipite Spiritum sanctum, quorum remisertis peccata remittentur eis? Hoc tamen dictum est Apostolis, & in ipsorum persona omnibus, qui per legitimam successionem eandem auctoritatem & potestatem accipient. Cum ergo ad admirabile &

exi-